

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, Aprilis' 20-dikán 1819.

Német Ország.

A' M. Kurir' XXX - dik darabja' 240 - dik levéllapja' első hasábján ezen sorok találtattak: —“ A' Szakszoniai Nagy-Hertzegei 's Hertzegei Követek is adtak-be a' Szövetségi Diéta' gyűlése elejébe egy jóvállást, melly egy közönséges fenytéki intézetnek minden Német Universitásokra lejendő kiterjesztését tárgyazza, de nem érdekli az Akadémiai tulajdonképpen való életet, szabadságot, és tudományokat.

Az itt említett Udvarok', úgy mint a' *Weimari* Nagy és *Gothai* Hertzegek' Követje Hendrik Ur által beadatott Jóvállás, April. 1-ső napján adatott-be, 's a' Német Universitásokra nézve ily fontos nyilatkoztatás találtatik benne: —“

„A' Német Universitások' minéműségéről külömbkülömb 's egy részint hivatalszerént való nyomtatott irásokban nem régen elterjesztetett hibás vélekedések, az ezen Universitásokban, különösen Jenában fennálló intézeteknek megtámogatása, 's közönségesen a' Német ifjúságnak taníttatására 's formáltatására rendeltetett tanulóhelyekkel tétetendő alkalmas változások felett való tanátskozásoknak fontossága, arra indították Szaksen-Weimar-Eisenachi ő Királyi Nagyhertzege, 's Szaksen-Gothai és Altenburgi ő Hertzege, hogy ezen tárgyat a' Szövetségi Gyűlés' elejébe adják, 's nékem megparantsolják, hogy ez eránt való vélekedéseket a' Gyűlés Jegyzőkönyvébe irassam-bé, mint következik —

1)ször. A' Német Universitások' állapotja, olyan tárgy, melly minden Német Országlásokat közönségesen érdekel: tehát a' Német Szövetségi Gyűlés' elejébe tartozik.

2)ször. A' Kir. Nagyhertzeg és Hertzeg ugyan örömmel ajánlják magokat arra, hogy bizonyos Akadémiai fenytéktartás' principiumaira 's általjában minden alkalmas és végrehajtható eszközökre nézve, mellyek az Universitásokon való igazgatást könnyebbíthetik, megegyezzenek; valamint hogy mostanság azt is meglelédezzel szemlélték, hogy a' Jénai Universitas magát a' több Universitásokkal egy még fennálló összekötésben lenni tartja, mint ezt az által is megbizonyította, hogy a' Göttingai lármázások után haladék nélkül egy Senátusi végzést adott-ki, melly által megparantsolta, hogy egy onnét jövő tanulóknak is, kinek a' Göttingai Universitástól bizonyos levele nem leszen, a' Jénai Universitas' könyvébe való beirattatás (immatrikuláltatás), meg ne engedtessek.

3)ször. De másfelől, ezekben forgatván azt, a' mit a' Német Universitások tettek, a' minek betse a' maga következeire és principiumaira nézve már rég' megesmertetett 's a' Németek 's nem Németek által egyformán magasztaltott, soha meg nem fognak ő Nagyhertzege és Hertzege egygyezni abban, hogy ezen Universitásoknak állapotja úgy intéztessek-el, hogy azoknak belső mivoltok elrontattassék, és hogy ők, a' magok Akadémiai Szabadságoknak

eltöröltetése által, tsupa Tudós Oskolák-ká, Gymnasiumokká, 's több ilyen másodrangú tanulási helyekké tétessenek. Mí-dőn a' Cs. K. Elölülő Követ Ur a' Német Szövetség' Gyülésének üléseit kinyitotta, akkor tartott első beszédében ekképpen szollott vala: „Ki ne tartaná a' mi Uni-versitásainkat a' Német kifejtődés' ke-vely emlékezet' oszlopainak? Még az idegenek is, pedig a' kik nem mindenkor igasságosok az érdem' mérő serpe-nyőjinek mérséklésében, nagy elsőbb-séget adnak nekünk ezen tudományos in-tézeteinkre nézve már csak azért is, hogy ezek a' tudományokat, minden fő és se-gítő ágazataikra való tekintetben, mint egy egészszet, összszetsatolják.“

4) szer. Vélekedés és tudomány bé-li szabadságainak is meg kell maradni az Universitásoknak; mert a' vélekedé-seknek egymással való tusakodásaik által kell az igasságnak kifejtődni; kell a' va-lóságának feltalálhatni; az egy oldaluság-tól, a' tekinteten fundálódo bizakodástól (a' Mester' szavára való megesküvéstől), meg kell az Universitásokon őriztetni a' tanulóknak; fel kell nekik a' független-ségre emelődni.

Egyéb eránt, hogy Felséges Udva-rai parantsolatainknak egészszen megie-ljen, arra is használni fogja az ő Nagy-hertzege' 's Hertzege' Követje ezen alkalmatosságot, hogy mindent, a' mi a' Jénai Universitáson és azzal, az újabb időkben történt, rövid summázatban le-tessen ezen Gyülés' Aktáji közzé, azért, hogy legyenek ezen nagy tekintetű Gyü-lésnek kezében oly bizonyos Akták, a' mellyekből, némely, minden fundamen-tom nélkül való erőssítéseket, a' mellyek-ke a' Német Universitások 's nevezetesen a' Jénai érdekeltetnek, megigazítani le-hessen. Azon tárgyaknak lerajzolása, mel-lyek a' Jénai Universitáson és ő érette az újabb időkben tétettek: egyebek között

az Universitásoknak, nevezetesen a' Jé-nainak betsére, érdemeire; az úgyne-zett Bursch s ágra; arra, hogymi adott ennek szármozására alkalmatosságot, 's azon törvényekre is, mellyek alá ez vet-tetve van, ki fog terjeszkedni.“

* * *

A' Pruszsus Király ő Felsége ilyen Kabinéti Felséges Rendelést méltóztatott az alól irt Minister' elejébe szabni Apri-lis' 6-dikán: — „A' Szaksen Weimári ő Királyi Nagyhertzege által kiadatott rendelésekre nézve, mellyek a' Jenában tanuló idegeneket illetik, meghatároz-tam, hogy az én Státusomból való ifjak, a' kik *Jenában* tanulnak, onnét haladék nélkül vissza hivattassanak, hogy tanu-lássokat valamelyik honnyi Universitáson folytassák. A' ki közzülök ezen rende-lésnek tüstént nem engedelmeskedik, az én Státusaimban soha semmi hivatalra fel ne vétetessék. A' Minister Urra bi-zom, hogy ezen dolgot a' közönséges új-ságlevelek által mindjárt hirdettesse - ki, 's a' mi ennek végrehajtására tartozik, mindent tegyen - meg. Költ Berlinben Aprilis' 6-dikán 1819. — *Fridericus Wilhelmus* — „Ezen parantsolattal meg-egygyezőleg, a' felhozott rendelés ezen-nel mindeneknek tudtára adatik. Költ Berlinben April. 9-dikén 1819. A' Papi, Tanulási, és Orvosi dolgok' Ministere által. *Altenstein*.“ — (Azt jegyzi-meg ezen Királyi rendelésről az Austriai Beo-bachter, hogy, mint látszik, erre, a' Wei-mári Nagyhertzegnek az a' parantsolatja szolgáltatott alkalmatosságot: hogy a' Jénai Universitás' könyvébe ennekután-na semmi idegenek és semmi más Né-met Státusbéli ifjak be ne irattassa-nak, ha csak azon Országlószéktől, melly alá tartoznak, meghatározott engedel-met, avvagy még valami ajánlás formát is nem mutatnak. — Ezen rendelést még nem láttuk kihirdettetve lenni).

Sandról, a' Kotzebue' gyilkossáról, a' múlt péntektől fogva ilyen tudósítások érkeztek hozzánk a' külső levelekben: —

A' Karlsruhei ujságban e' van Manheimből Aprilis' 6 - dikáról: — „A' Kotzebue Uron elkövetett gyilkosságról való tudakozódásra különös Biztosság neveztetett-ki Báró Hohenhorst Udvari Fő Törvényszéki Cancellariusnak előlülése alatt. A' szerentsélen bünös még él, de nagyon gyengül. Tegnap estve 10 óratájban szorosabb gonaviselés alá vittek az ispotály mellett lévő jövítő házba. Egyéb eránt még ezen egész dolgot vastag takaró fedi. — Semmi nálla vagy Jenai szobájában találtatott leveleiből nem lehet kihozni, hogy bünös tselekedetének részesei volnának; sőt mind ezek ellenkezőt láttatnak bizonyítani. Ugy látszik, hogy ezen határozásra is nem rég' tökélette-el magát végképpen, minthogy még ezen egész télen nagy szorgalmatossággal folytatta tanulását. Jenából titkon jött-el. — Egyéberánt nagyon hibázik minden, így szoll egy Jenai tudósító, a' ki ezen tselekedetért a' mi Univerzitásunkat csak legkissebb tekintetben is terheli. Nem láttuk-e Frantzia Országban *Maratot* egy leányka által ledöfettetni, 's nem láttunk-e néhány esztendőök előtt egy Német ifjat, minekelötte még Akademiára ment volna, a' Bonaparte' számára hegyes tört köszörülni?“ —

Egy levélben, a' Badeni Nagyherzogségből April. 8-dikáról ezeket olvasuk: — „Azolta, hogy oly jeleket gondolnak lenni, mellyekből a' jöne-ki, hogy *Sándnak* részes társai volnának, és hogy ő egy titkos egygyesületnek tagja volt volna, Országlószékünk, a' melly ezen tárgyat a' legkitelhetőbb vigyázással folytatja, e' végre egy különös vizsgálódó Biztosságot nevezett-ki, melly az Udvari fő Törvényszéki Cancellariuson kívül, két fő Itélőszéki Udvari Tanácsosokból, 's

Manheim városa' Direktorából áll, ki eddig is, mint Biró, ezen vizsgálódást folytatta. *Sándot* azonközben a' fenyítőház' épületébe tették által. Egéssége még mind hanyotló állapotban van; mint látszik, a' száraztó nyavaja fogja kivégezni. A' mi magát a' dolgot illeti, ő még legkissebb nyilatkoztatást nem tett; semmit nem vall. Nem régen meglátására jött egy testvérötse Manheimba. Azt beszél-lik, de e' nem bizonyos, hogy Dresdában *Stourdza* Urnak élete után is le-
selkedett volna egy tanuló, de a' ki, látván hogy gonosz célzását végre nem hajthatja, magát gyilkolta-meg. — Más tudósítások szerént *Stourdza* Ur már azelőtt oda hagyta volt *Dresdát*, a' midőn gyanítják, hogy ott az ő megtámogatásának történni lehetett volna.

A' *Ménus* mellől Aprilis' 2-dikán: — „A' Kotzebue' megölettetésével még meg nem szüntek bajlódni az indulatok. Meg is lehet azt vallanünk, hogy minden környülállások, mellyek ezen történetet megelőzték vagy követték, mind olyanok, hogy nem csak az újságon való kapásnak szolgálhatnak táplálására. *Sánd* a' maga *Jenából* való eltávozásakor még azutánra is megtartotta a' szállását; az irásai-ból pedig kitettzik, hogy gonosz határozással ment-el hazúl. Különös játéka a' történeteknek, hogy azon nap előtt, mellyen a' Kotzebue megölettetésének hírével a' Staféta Jenába megérkezett (Mártzius' 26 - dikán) a' Kotzebue' képét, egy arra ragasztott szárnyos egérrel, a' fekete táblára szegeztetve találták. Némellyek azt is erőssítik, hogy *Jenából* Staféta ment volt Kotzebunak meginttetetésére Manheimba, de későre érkezett-meg, mert már nem volt életben Kotzebue.“

A' Badeni Nagyherzogségből April. 9-dikén: — „*Sánd* még él, 's azt kezdik gondolni, hogy talám életben is megtartathatik. Megsebesítette ugyan a' tüdőjét is, de a' legnagyobb döfés még

se' a' tudójén ment által, hanem a' tudóje és szíve között: tehát nem éppen lehetetlen az ő megtartatása. A' Kotzebue' familiája Juniusig még Manheimban marad; azon szállásról, hol a' gyilkosság történt, más házhoz költözött által. Státustanátsos Kotzebue 15,000 Rubelt vett, mint mondják, esztendőnként az Orosz Birodalomból. Foglalatossága Német Országban a' volt, hogy a' melly könyvek itt kijöttek, azokat summázta, és summázva az Orosz Birodalomba elküldötte, 's a' mi afféléket talált benne, mellyeket az Orosz Országglással ellenkezni gondolt, megczáfolva, Héti irásaiban kiadta.

Frantzia Ország.

Az Aprilis' 2-dikán költ Lyon-i újságnagyon tsudálatos történetről beszél: Gutton nevű kereskedő, feleségével és leányával egygyütt úgy eltűntek hazul, hogy semmit se' hallottak felőlök, hogy mi történt velük. Azt tudják, hogy 27-dikben estve 9 órakor még otthon voltak; de más nap' már senki senki se' látta őket. Lakó szobájik törvényesen megvizsgáltván, az asztal, melynél az az előtt való napon estve (27-dikben) vatsoráltak, még elszedetlen találtatott; az ágyak azt mutatták, hogy azon éjjel még otthon háltak; semmi házi portékájikban nem látszott semmi rendetlenség, sőt minden házi butor, ezüst edények, órák, és jóféle kövek, gyöngyök, a' magok helyeiken találtattak; a' kész pénz is ott volt valamint szobájikban úgy a' boltjokban is. Az aszszonyt 28-dikben reggel a' Rhodánus vizében egy halászhálóba akadva találták meg, háló főkötővel és azon ruhában, a' melly 27-dikben rajta volt. Holt testén legkissebb sérelmet nem lehetett látni. A' férjéről és leányáról semmit nem lehetett hallani.

Bankálné Toulouse városában Mártzius' 31-dikén, az ő halállal való bün-

tetésének meglágyittatása szerént, pel-
lengérré állittatott, és bélyeg süttetett
reá.

A' Marschall Brüne' özvegyének kérelmében, mellyet a' Királyhoz intézett, azon kifejezéseken kívül, mellyeket a' közelebbi M. Kurir közölt, az itt következők is megjegyzésre méltók: — „Midőn, ugy mond, az én férjem 1815-ben a' Vár-departmentomában a' vezérséget felvállolta, ő ezt azért tselekedte, hogy a' Frantzia vidéket idegen seregeknek beütése ellen megoltalmazza; ő *Toulont* az Anglusok ellen bátorságba helyeztette, 's a' polgárok' felzendülésének ellene állott. Midőn ő helyébe Riviere Kommandánsá neveztetett, és ő a' Párisba való menetelre a' Királytól parantsolatot vett volna, a' népet, melly azért boszszankodott, maga le tsendesítette. Toulonban tanátslották néki, hogy üljön hajóra: de ő nem, hanem kísérelőt vissza küldvén folytatta útját. Már Aix város' kapujánál hallotta, hogy így kiáltoz a' felingerlett sokaság: *à bas les Brigands! Vivent les Allies!* Az *Aveniói* kapunál passust kértek tőle; ő elé mutatta a' Kommandánstól Rivierétől való passust; de azt mondták néki, hogy még azt *Visára* kell küldeni — 's néki az alatt várokozni kellett; a' tiszt szántszándékkal huztahalasztotta az időt, míg a' sokaság öszszegyülekezett; a' szekeret, melyben a' ferjem ült körül vette, gyilkos módon kiáltozni kezdett, a' Marschall az Adjutánsától elválasztotta, a' Marschal nagy bajjal a' postaházba beszaladott; a' Postamester betsületes ember lévén kaput ajtót bezáratott, 's őtet a' Préfektus és Polgármester is segítették, de mind hiába, mert a' jók' száma kevés 's a' gonoszok nagyon sokan lévén, ezek a' fedelen által a' postaházhoz behágtak, a' Marschalra, a' ki, feleségéhez levelet irván tsendesen egy asztalnál ülve halgatott, reá czéloznak, és az, a' ki en-

nyi tsatákban életben maradott, halva a' földre esett; így veszvéen - el hazájában, békesség' idején, 's a' Felséged' atyai országlása alatt. 'S avvagy tsak holt testének kedveztek volna: de nem, hanem még az eltemettetést is megtagadták tőle. A' parthoz hajtván azonban a' habok a' testét, két szánakozó szívű katonák kivonták, 's a' földbe takarták; de a' tsuda állatok ezt észre vévén, kiásták, és strázsát állítottak melléje, oly parantsolattal, hogy tsak a' ragadozó állatokat botsássa oda. Hogy eshetett még is, hogy ily kegyetlen gyilkosság vizsgálatlan 's büntetlen maradjon? Király! A' Felséged igasságos volta felől ugyan mindenek meggyőzöttetve vagynak: azonban, ha ezen dolognak megvizsgálata ismét az *Aveniobéli* törvényszékre bizattatik, ismét nem fog voltaképpen végrehajtatni. Vannak ott jó emberek is, a' kik városokról ezen motskot lemosattatni nagyon kívánnyák, de az is bizonyos más felől, hogy ezen városban a' törvények oly nagyon láb-alá tapodtattak, hogy (mint a' Törvényes Minister, *Deserre*, nem régen a' Követek' kamarájában megmondotta, a' mint a' *La - Garde* perében Nismesben, a' Fuedesében Rhodézben, 's Toulousében, és másutt több helyeken történt) a' nagy elijedés miatt, mellyel a' Constitutzió' ellenségei a' népet rettegtetik, már bizonyságokat se' lehet találni, hogy a' tiszta és valóságos igazság mellett vallást tegyenek. Megtörténhetne, hogy az Esküdtek között a' bűnösöknek rokonaik vagy barátjaik találtatnának, 's a' lenne belőlle, hogy az Aveniói gyilkosok is bünteleneknek mondatatnának. Ha *Avenióból* valamelly más városba, és nem Párisba rendelné Felséged ezen pernek általtétettetését, úgy se' lenne semmi jó kimenetele. A' történe ismét, a' mi Riomban *Trestaillon* - nál. Nem lehetne még bizonyságokat is találni a' gonoszoktól való félelem

miatt. *Párisban* az egész Ország' fő városában kell annak a' bűnnek megítéltetni, melly mindenütt undorodást gerjesztett az Országban. Ezen pernek Párisba lejendő hozattatása nem leszen újság; már 1545 - ben elvádolta Cental aszszonyság *Doppede* Elölülöt azonrút dolgokért, mellyek a' Protestánsok ellen éppen ezen (Aveniói) vidékeken elkövettek, 's II-dik *Henrik* a' Párisi Parlamentum elejébe citáltatta ezen pert. *Párisban* a' betsületes emberek nem fognak megijedni az igasságnak kimondásától; a' bizonyságok szollani fognak, 's azok a' tsuda állatok, a' kik Frantzia Országot vérbe borították, a' legjobb Király alatt nem fognak többé azzal ditsekedni, hogy ők megbüntethetetlenek."

Spanyol Ország.

Az Eszaki Amériikai egygyesült Státusoknál lévő Spanyol Követtől *Don Onistól* ennek Titoknokja *Naelly Ur*, Mártz. 13-dikán megérkezett *Madridba* két igen nevezetes tárgyakról szolló tudósításokkal, mellyeknek enygyike a' Floridák' által engedtetését illető Kötés, másika annak a' Generális *Renovalesnek* a' Király' részére való visszatérése, ki, egy fegyveres tsoportal tavaly oly célzással Amérikába evezett vala, hogy a' Meksikói Insurgensekkel magát öszszetsatolja. A' Király Kabinéti Tanátsot tartván, *Renovalesnek* megkegyelmezett, azoknak a' tiszteknek megölettetését pedig, a' kik *Barcellonában*, *Corunnában*, és *Biskájában* fogva, 's már mind halálra íteltetve valának, felfüggeszteni megparantsolta.

Azok a' szállító hajók, mellyeket a' Spanyol Országlószék Angliában, egy Londoni kereskedőnek (*Barringnak*) ki egyszersmind London' Ó - városának képviselője az Alsó Házban, közbenjárására 's kezességére oly célzással kibérlelt, hogy Amérikába az elpártolt Spanyol tar-

tartományoknak meghódoltatására fegyveres seregeket 's hadi készületet vigyenek, parantsolatot kaptak, hogy lehetőképpen siessenek. A' Frantzia kikötőhelyekben is fogadtatott a' Spanyol Országlószék eféle szállító hajókat, mellyekről azt jegyzik-meg, hogy ezek is mind Anglus hajók. Mind ezek azt mutatják, hogy a' Radiksi nagy Expeditziót tüzesen siettetik. Egy egész nyomtató mívhelyet is raktak fel minden hozzátartozó holmikkal egygyütt.

Spanyol Amérika.

Lord Cochranének *Chilibe*, 's Mac-Gregornak Sant Domingó szigetére a' *Cayesi* kikötőhelybe lett megérkezéssek, mint látszik, felfüggesztették, megállították, a' Morilló hadi munkáit, azt várván kétségkívül, hogy megtudhassa, hogy hova intézzék ezen próbára - kész idegen vitézek a' magok hadi plánumjokat. Némelyek úgy ítélnék, hogy egyenesen Perut vették célba, az egygyik *Panama* felől, a' másik pedig *Chiliből* iparkodván oda előnyomulni. — Mások azt vélik, hogy Mac-Gregor az Uj Grenadaiakhoz fogja magát tsatolni, kiknek Casanaresben van a' fő tanyájok, hol a' Generális *Sant Ander* vezérlése alatt 5000 gyalogokból és 2000 lovasokból álló sereg van öszszegvülve. — A' Veneczuelai főbb armáda' vezére Generális Pacz is tsak azt várja, hogy ezen külömbkülömbféle vidékeken egyszerre dolgozni fogó armádák elkezdjék a' hadi munkát, ő is azonnal meg fog mozdulni, 's szembe fog Morillóval szállani. — Limában, minthogy a' házak többire fából vannak építve, nagyon félnek, hogy Cnchrane, a' ki Európából sok Congrív-rakétákat vitt, felégeti őket.

Északi Amérika.

A' Senátus és a' Követek' kamarája, Mártz. 5-dikán a' magok' üléseiket, mint

a' Constitutziónak határozásai kivánnnyák, berekesztették. — Tavalý Mártz. 4-dikén nyitották volt ki. Esztendőnél tovább nem tarthat egy végtiben.

A' Timesnek azon erőssítése ellen, hogy Angliának jussa volna magát a' Floridák' általengedtetésének ellene szegezni, azt feleli egy más ugyantsak Londoni író, hogy mivel Anglia semmi Európai Országosztózasok alkalmatosságával Amérikát még eddig soha meg nem kérdezte, 's az Európaiak ezeránt Amérikát megkérdezni ezután is kétségkívül nem fogják: innen úgy látszik, hogy nem elég erősek a' Times nevű levelekben a' Floridákra nézve felhordatott okoskodásoknak fundamentumaik.

Nagy Britannia.

Crespigny nevű képviselő oly kérdést terjesztett az Alsó Házban Minister Lord Castlereagh elejébe, hogy igazé az, a' mit beszélnek: Hogy az Anglus Országlószék némely Anglus kereskedőket 's hajósokat arra noगतott volna, hogy azoknak, kik a' Radiksi expeditzióra Angliában szállító hajókat fogadtak, legyenek segedelemmel? Melly ha így volna, nagyon lehetne sajnálni, azért, mint-hogy tudva van, hogy azok a' Spanyol tartományok, mellyek Amérikában azon iparkodnak, hogy függetlenekké lehessenek, határnélkül való kereskedési szabadságot ajánlanak Angliának. A' Minister ekképpen felelt: —

„A' Spanyol Országlószék a' nélkül bérlelte-ki ezen Anglus hajókat, hogy az Anglus Országlószék magát ezen munkába belé avatta volna. Ez, tsupa kereskedési spekulatzió, mellyet annak részei egyedül tsak a' magok szerentséjekre tettek. Az Anglus Országlószék minden Anglus alattvalóknak, a' kik Amérikai spekulatzióba avatják magokat, tsak azt tanátsolja, hogy békességesen viseljék magokat.

E l e g y e s D o l g o k .

A' *Bavariából* a' múlt szombaton Bétsbe érkezett *Algemeine Zeitung* Prusziái czikkely alatt nem kis megindulást okozott vala az által, hogy egy Berlii levelezője után nagyon kedvetlen történetet hirlelt-el. Szerentsére már tegnapra (hétfűre) a' nevezett Újságban is megérkezett a' kedvetlen hírnek megczáfoltatása, ily kifejezésekkel: — „Nem tsak a' legujabb Berlii újságlevelek, hanem még a' mi ott lévű levelezűinknek tudósításai is, pedig a' mellyek már April. 6-dikáig terjednek, egészen halgatnak azon történetről, mellyet mi, Újságunknak (az *Allgemeinénak*) 103-dik darabjában, a' legutólsó levél-lap' végén, (a' Berlii nép' felzendüléséről) irtunk.

A' Monachiumi *Politikai Zeitung* így emlékezik ezen tárgyról Aprilis' 13-dikán: --- „Bámulással olvastuk az *Allgemeine Zeitungban* ámbár tsak mint még nem bizonyos hírt, azt, hogy *Berlinben* April. 2-dik, vagy 3-dik napján nyughatatlan mozgások fordultak volna elő, holott hozzánk ezen Pruszsus fő városból már megérkeztek a' mi 3-dikról, 4-dikről, sőt 6-dikről szolló tudósításaink is, 's egygyik se' tesz' tsak egy szóval való emlékezetet is ezen történetről: a' melyre nézve nekünk úgy látszik, hogy az egész dolog tsak költemény fog maradni.

* *

Belgium. — *Buchoz* nevű etzet-fabrikás, *Brüsszelben*, *Memoire justificatis* czim alatt egy irást adott-ki nyomtatásban. Ez egy *Brüsszelben* letelepedett Frantzia, és belékeveredve van azon emberek' perébe, kik azzal vádoltatnak, hogy *Sándor* Császárnak utját elállani 's őtet elvinni akarták. Irásában ugyan nem sok világosságot nyujt ezen történetnek, hanem annyi még is kijöni látszik szavai-ból, hogy kellett köztök valamelly özszeesküvésnek lenni. Ő egészen ártat-

lannak erőssítvén magát, megvallja, hogy Nov. 3-dikán 1818-ban, *Pouillot* nevű Frantzia hozzá menvén, néki azt a' nyilatkoztatást tette, hogy egy özszeesküvés formálódik, melynek czélzása a' leszen, hogy az Orosz Császárt *Brüsszel* felé való utjában elfogják, 's arra kényszerítik, hogy egy Proklamátziót a' Frantziákhoz irjon alá, mely által ezek Napoleonnak visszahívására 's a' fiának Frantzia Császárrá 's *Mária Ludovika* Cs. Fő Herzegaszszonynak Régensnévé való kikiáltására intessenek; és ha *Sándor* Császár ezen kivánságot telyesíteni nem akarná, őtet öljék-meg. Azt is megvallja *Buchoz*, hogy *Pouillot* az ő nogatására ezen dolgot a' Politziának bejelentette, 's ennek azt a' Proklamátziót is által adta, mellyet valami *Piger* nevű ember készített, 's a' mellyet *Sándor* Császárnak alairni kellett volna: hogy történt pedig, hogy őtet (*Buchozot*) magát is elfogadta a' Politzia, ennek okát ő nem tudja. Az is ki-jön továbbá, hogy az özszeesküvés' tagjai *Brüsszelben* Nov. 7-dikén 1500 fegyvert vásárlottak, *Piger* pedig Nov. 8-dikán 200 Contrabandistákat (oly embereket, kik tilalmas portékát szoktak az Országba lopva behordani) az özszeesküdtek' hűségére felesketett.

U j a b b Ú j s á g o k . — Ma, Aprilis' 13-dikán, ilyen újabb tudósításokat vevénk:

A' *Dresdai*, April. 4-dikén költ tudósttások szerént, *Stourdza* Ur onnét, minekutánna bizonyos intést kapott volna, hogy élete ellen gyilkos czélzás legyen munkába vétetve, sietve elűtozott.

A' Berlii levelek szerént *Stourdza* Ur Jenában a' *Hufeland* Ur' leányát el-mátkásította.

Gróf *Buchholzot*, az ifjat, a' ki Jenában tanult, 's ott ezen *Stourdza* Urat, mikor ez utóbbszor ott járt vala, duellumra hívta, közönséges tudósítások szerént, rölégálták onnét.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

R o m a.

A' Romából April. 7-dikén indult és így legujabb tudósítások szerént, azon napon, mellyen Austriai Császár ő Felsége odavaló pompás bemenetelét tartotta, Antal Szakszoniai Királyi Hertzeg is megérkezett vala oda kedves Hitvesével Mária Therésia Fő Hertzegaszszonnyal 's Amalia Princzaszszonnyal egyetemben, 's ő Királyi Hertzegsége is a Quirinál-kastélyba szállott-be. Jó'sef Magyar Országi Palatinus ő Cs. Kir. Fő Hertzegsége is az nap' estve, a' Toskani Királyi Örökös Princz pedig a' következő napon érkeztek-meg ugyan oda.

Pápa ő Szentsége 3-dikban délelőtti 11 és 12 órák között vissza adta Austriai Császár és Császárné ő Felségeknek a' magok megérkezésekor látogatást; melly után a' Követségi (Diplomaticus) személyek seregének adtak audientziát ő Cs. Királyi Felségek. Estve a' Romai Nemesiséget botsátották magok' elejébe.

Virágvasárnapján a' Pápa Udv. templomában nagy Oratoriumi istentiszteletre mentek ő Felségek. Délután a' Szent Péter templomát látogatták-meg. Estve néhány órákig tartó nagy Cercle (társági megjelenés) volt ő Cs. K. Felségek-nél, melynek alkalmatosságával a' fő asszonyságok 's a' Romában lévő idegen Nemesség mutattattak-be.

April. 5-dikén reggel a' Vaticanumi Museum' egy részének megszemlélésével töltötték idejüket ő Cs. K. Felségek; estve pedig Concerthalgatásra mentek, mellyet Cardinalis-Titoknok ő Eminentziája a' Vaticanum szalájiban adatott, 's a' hol a' muzsikai kar a' nagy hírű Zingarelli, Jerusalem című, Oratoriumát zengedeztette.

Magyar Ország.

Nagy-Váradról. A' Királyi Akademiában a' fél esztendei Examenek Már-

tzius hónapban szerentsésen elvégződtek mind a' Tanító Urak, mind a' Szülék, és más érdemes Hazafiak megalégedésekre. Nevezetes volt ezen alkalmatossággal T. T. Peretsenyi Nagy László Urak tselekedete, a' ki az általa Magyarra fordítottatott Tibullusból 15 példát T. T. Nagy Pál Professor Urak olly kinyilatkoztatással küldött, hogy olly iparkodó Ifjak között osztaná-ki, kik a' Magyar Országi Historiában legnagyobb előmenetelt tettek. Ez különös örvendezés között végbe ment, 's az egész Ifjuság, valamint ezen ajándékot kedves Tanítója' érdemeinek köszöni, úgy a' jótévő T. Szolga Biró Nagy László Urak a' Tanulók javára czélozó nemes tettét örök háladatossággal tisztelni el nem mulatja. — Ezen K. Akademiában a' mostani esztendő folytában vannak Juristák II-dik eszt. beliek 26. I-ső eszt. beliek 35. Philosophusok II-ik eszt. 49; I-ső eszt. beliek 97. A' főGymnasiumban 287; a' Nemzeti Iskolákban 364. — A' Váradai Tudománybeli Kerületben: Szegeden a' Lyceumban és Gymnasiumban 586. Szatmáron a' Lyceumban és Gymnasiumban 174; Aradi Gymnasiumban 250; Debreczeniben 64. Nagy-Károlyiban 192; Nagy-Bányán 97; Szigethen 232; Temesváron 225. Öszveséggel: 2668. — Ezen kívül vannak a' Helységekbeli Iskolákban Catholikusok 33,674. Egyesült Görögök 27,900; Nemelegesült Görög Vallású Tanulók 60,000.

H í r a d á s.

A' Nagy Méltóságú Gróf Zichy Familia', Ötevény (Hochstrass) mellett helyezettett Sz. Miklós (St. Niklo) nevű Uradalma' részéről hírül adatik, hogy ott ezen esztendő Májusának 4-dik napjától fogvást, tenyésztetésre való valóságos Spanyol fajta Juhok és Berbétsek, szabad kézből és illendő árron eladattatni fognak. A' kik venni ktvánnak, az ott lévő Inspectoratusnál jelentsék magokat.

Néhai T. T. Gyöngyösi Jánosról.

— Cui mens divinator atque os
Magna sonaturum, des nominis hujus honorem.

Gyöngyösim! érdemlett koszorúd hogyan öszvetőremlett
Melly fejedén ragyogott 's érdem' ölébe fogott?
Hátt az irigyidtől így fosztatol érdemeidtől
Hogy koszorúd' leverik 's porba tapodni merik?
Hogy lehet ez kérdem? hátt így tapodódik az érdem?
Hátt az igaz jutalom csak temetési halom?
Hátt, mikor im eltűnsz magad és énekleni már szűnsz
Énekeid' becse vész 's nyertt koszorúd - is enyész?
Nem; mivel a' Múzsák a' kik fejedet koszorúzák
Felveszik azt 's nevelő kézre kerítik elő.
Én ugyan úgy látom kifog az zöldülni barátom
Újra - is a' Nap alatt bár mai fénye haladt.
Mert mi hibáz benned? nem elég volt ennvire menned
Hogy koszorúra tegyél szert 's Haza' dísze legyél?
Dácia' földének fiait hogy elannyi sok ének
Zengje; kitől lehetett várni köz - elme felett?
Nem te valál ebben Mester? — de ki festheti szebben
A' miket ott felelő hangjaid adtak - elő?
Honnosid érzették ki valál nekik: eszre vebették
Hogy mikor énekelél Fébuszi hangra lelél.
És ugyan innét lett hogy örült, kiki tollad alatt vett
Életet, és kiderült mennyei fényre került...
'S nem te valál első kire szép szemet a' maga belső
Díszceiben szeretett Múzsa nevetve vetett? —

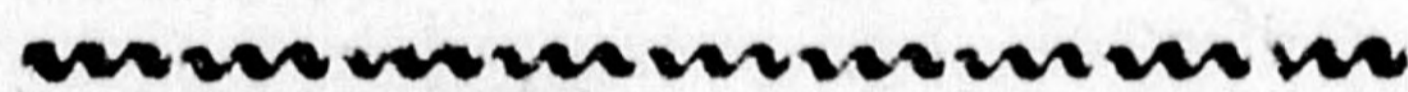
~~~~~

Még mikoronn rengő bölcsődben volna kerengő  
 Két szemed, ott Erató volt kebeledre ható.  
 Még mikor ott csókolt az anyád, ugyanaz neked így szólt:  
 Lédj Magyar - éneklő 's állj te Vezérnek elő.  
 Hogy közelebb ösmérd anyanyelvedet és ugyan úgy mérd  
 Szép szavait, valamint Honnosi hanggal az int.  
 Mert elegenn kezdtek - bele már, de nem úgy igyekeztek  
 Hogy koszorúzva legyen tárgya ha végbe megyen.  
 Mert belefáradvann a' művbe 's az abba maradvann  
 A' tehetetlen erő nem vala pálma - nyerő.  
 Menj te, de tsak lassan kezd - el 's ne felette magassann  
 Tarts, hogy vissza ne ess: járatos útra siess.  
 Ez vala Múzsádnak szándéka 's ez ad vala szádnak  
 Jó Magyar - észletet és lett adományja tetés.  
 A' mi tehát tőled kitelő vala, szinte belőled  
 Folyt mikor énekelél és okot arra lelél.  
 És te szerencsésenn mennvénn a' régi törésenn  
 Szilvesztert haladád és megelőzni tudád.  
 Így, mikor Erdélynek danolál, oszlattad az éjjnek  
 Gyászszait onnan elé a' Nap' enyészte felé.  
 És te felébresztvénn minket 's veled útnak eresztvénn  
 Pimpla felé haladál 's útat utánnad adál.  
 „Nemzetek' anyjának, kit egész Európa csudának  
 Tart vala, kit kesereg köz, nemes, úri sereg.“  
 A' mikor ezt írad, az egész Haza mint mutatott rád!  
 'S mint szereté remeked'! — minden örüle neked,  
 A' Tisza megzajdúlt, az öreg Duna - is neki - zúdult  
 Hogy Magyarúl felelő hangokat adjon elő.  
 A' kiszemeltebb nép bámúlt és a' danoló szép  
 Múzsai Karra fülelt 's a' Magyar - elme tüzelt.  
 A' ki csak írni tudott itt 's ott, ha Magyar vala, buzgott!  
 'S a' mire példa van, így győz; de csalárd az irígy.  
 Menj te Kaján! menj bár! de, ha jobbakat írhatol, úgy már  
 Hasznos irígyje lehetsz 's nyersz hol előbbre mehetsz.  
 Ő csak előttünk ment: de legyen példája nekünk szent:  
 Ugy; hogy, ahol botlott, jobb szemet adjon ez ott.  
 Gyöngyöket így szedvénn nyomainn, Múzsánk dicsekedvénn  
 Végre - is Égre kerül 's mennyei fénye derül.

~~~~~

E' verseket nem írta
 Poéta. Hátt mi lélek
 Koholta? mert magoktól
 Nem állhatának - öszve
 Illy rendbe... Verselőnek

Nevezte néha'-napján
 Eggy nagy Danás, ki másként
 Eggy tiszta hangot adni
 Nem tudhatott magától.
 De hátt ezek miért nem
 Költői hangok? — öszve
 Felelnek és, hogy itt az
 Ekkhó kiáltoz, az rút;
 'S, illy Verselő, poéta-
 Nevet nem érdemelhet.
 Miért? — mivel homályos
 Század' leányaként zeng! —
 Hadgyán! hisz' én magam sem
 Mondom hogy én poéta
 Volnék, nehogy hazudjak.
 De a' hazug poétát,
 'S a' majmoló poétát
 És a' szabad poétát
 Azt a' kit önnön, a' jó
 Természet arra hívott
 Ösmérem én-is. Én-is
 Rostára vethetem, sőt
 Megmondhatom nevét-is.



H í r a d á s.

A' Nagy Méltóságú Gróf Zichy Familia' Ötevény (Hochstrass mellett helyhez-
 tetett Sz. Miklós (St. Niklo) nevű Uradalma részéről hírül adatik, hogy ott ezen
 esztendő Májusának 4-dik napjától fogvást, tenyésztetésre való valóságos Spanyol
 Juhok' és Beibétsek, szabad kézből és illendő áron fognak eladattatni. A' kik ven-
 ni kívánnak, az ott lévő Inspectoratusnál jelentsék magokat.

T u d ó s í t á s á r e n d á l n i k í v á n ó M e z e i g a z d á k h o z.

Pest-Vármegyében, Pesthez 6, a' Dunához 1 óránnyira, Latzháza, Dömsöd,
 Kun-Sz. Miklós, Ürbő és Szunyog között fekvő Apai Puztán, a' Postaútban, ta-
 lálatnak az itt következő, most mindjárt árendába-adható haszonvételek, ugy-
 mint: —

1.) Jóféle fekete Szántóföldek, kinek mennyi kell, 20, 50, 100, 's több
 száz hódanként, mind egy helyen és egy darabban: nem külömben kaszálló-
 rétek, ugyanott, — 1 vagy több esztendőkre.

2.) D o h á n y t e r m e s z t ő Kertészeknek, a' kik ehez a' Gazdasághoz jól ér-
 tenek, ha 50 vagy 100 Familia lenne is egy társaságban, adatik dohány alá ele-
 gendő jóféle fekete-homok-föld; azonkívül, 3-4 darab igás, és 5-6 darab rédeg
 marhájokra, 's magok' élelmekre is kapnak szántóföldet, kaszállót és legelőt. Föld
 vagy vályogházakat építhetnek, jó és bátorságos helyen; melyhez az Uraság ele-
 gendő nádat ad. — Minden dohányyokat, minden időben megveszi az Uraság,
 folyó árán.

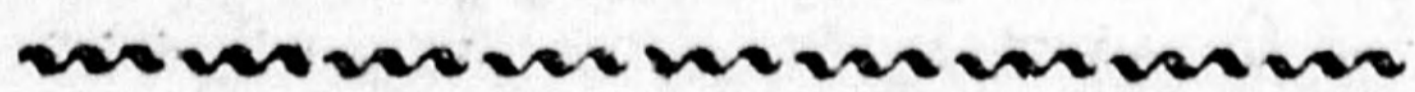
3.) Téli-nyári tartásra, tágas mezőre és jó szénára, vétetnek - fel 3 vagy 4 ezerig való Juhok, egyedül Legelőre pedig, Ménes, Gulya, 6-7 száz darabig: ismét külön a' hízóra, a' Gőbölyjárásra, 3-4 száz darabig való Gőböly. — A' Juhok' árendája alku szerént határozódhatik-meg; és ha széna helyett, kaszállórét kívántatna, hogy a' juhtartás annál oltsóbbba kerülhessen, a' Kiadónak mind-egy. — A' Fűbér, késő őszig, 1 lótól vagy szarvasmarhától 6 forint; idei tsikótól 's ilyen borjútól 2 forint. — A' Gőböly-járáson, melynek nagy részét, különben kaszálni lehetne, 1 darab sőrétől 9 for. A' Gőbölyt (valamint a' rédegmarhákat is) lehet változtatni egész késő-őszig, azon egy kötés mellett, hogy a' taxa, első változtatáskor mind lefizetődjön.

4.) Árendába adatik a' Pusztai Vadászat és Madarászat, 8 ezer egynéhány száz höldnyi térségen, Sz. György - napjától fogva, egy vagy több esztendőkre. Tűzok, Vad-lúd, Rétze, és más vízi madár' száma, temérdek. A' ki a' Vadászatért, szóval vagy levél által legtöbbet ígér, azé lessz: fenn-tartván magának a' Kiadó, a' saját szükségére-való Madarászat' szabadságát.

A' kinek árendáló szándéka volna, jelentheti akaratját Tek. Kísszántói Pethc Ferentz Táblabíró Úrnál, Pesten: a' Fűbérré - nézve pedig, a' Pusztán is, a' Tsárdásnál, a' ki egyszersmind Gazdahívatalt is visel. — Minden darab marha, melyről annak Gazdája, a' Pusztá' mostani birtokosságától engedelem-tzédulát nem mutathat, — akarmely órában, nappal vagy éjjel találtasson az ilyen bitang marha a' Pusztán, — Contraband. — Két Gőbölyös, egy Tsikós 2 bojtárral, 1 Gulyás is 2 bojtárral állított-fel: mindazáltal, ha valamely Helység vagy Uraság 100 darab nagy marhát küldene az Apai Pusztára; tartozik legalább egy megbízott tselédjét azokkal ott tartani.

A' Pusztá' Lakosi lesznek: Maga az Árendás-birtokos, 1 Ispány, 1 Gazda, 1 Vadász, 3 vagy 4 Tsósz, a' Gazdasághoz és nyájjakhoz tartozó minden Tseléddek, 12 paraszt-dolgos Praktikáns, és a' Dohány-Kertészek.

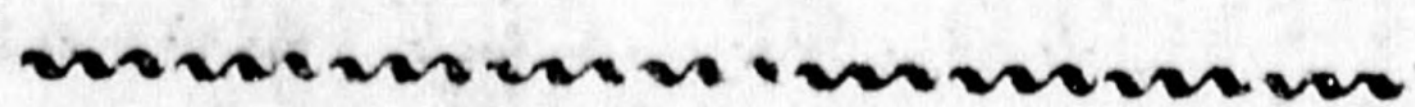
Szükség volna egy hűséges derék Pusztai Ispányra is, a' ki a' maga árnvékától meg nem ijjed, 's jó Gazda keze alatt, a' kitől eleget tanulhat, szolgálni szeretne.



B é t s b e n ezen Utasítás szerént: Im Verlage in der Renngasse im Klosterneuburger-Hof Nro. 158. im 3ten Stock, találtatnak a' következő könyvek:

Danielis Tobens Canonici Reg. Later. Claustro-Neoburgensis Praepositi ad B. M. V. de Adony:

1. Paraphrasis Psalmorum cum notis, pro 6 fl.
2. Institutionum Theologiae moralis Partes tres usui examinandorum pro cura animarum elucubratae, pro 6 fl.
3. Commentarius in Novum testamentum secundae editionis multum adauctae pro 16 fl.



Islandiai - Moh (Lichen) Csokoládé.

A' melly hasznos voltára nézve híres szerzeményről jelenti az Alólirt, hogy ez nálla Felsőség' engedelmével, valamint nagy ugy kisebb részekben is, 1 és 2 szám alatt, mellyek közzül az utóbbi nemű Vaniliával van készítve, minden egyébféle legjobb Csokoládékkal egyetemben találtatik. L e h n e r F i l e p,

polgári Csokoládésmálo, a' Wolzeillban, a' Bétsi
Önkéntvállalkozottnál (zum Freywilligen) Nr. 852.